

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

02 травня 2024 року

м. Київ

справа N 824/131/23

провадження N 61-4248ав24

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду:

Шиповича В.В. (суддя-доповідач), Білоконь О.В., Осіяна О.М.,

за участю:

секретаря судового засідання - Лісніченко Л.М.,

представників заявників: ОСОБА_1, ОСОБА_2,

представників заінтересованої особи (боржника): ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5,

учасники справи:

заявники: CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.], Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.],

заінтересована особа (боржник) - ОСОБА_6,

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу ОСОБА_6 на ухвалу Київського апеляційного суду, у складі судді Лапчевської О.Ф., від 19 лютого 2024 року у справі за заявою CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.], Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] про визнання і надання дозволу на виконання часткового остаточного арбітражного рішення від 14 грудня

2022 року, винесеного в арбітражному провадженні Лондонського міжнародного арбітражного суду N 215018 зі змінами, внесеними додатком від 07 лютого 2023 року,

ВСТАНОВИВ:

Короткий зміст заяви

1. У вересні 2023 року CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.], Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] звернулись до Київського апеляційного суду із заявою, в якій просили визнати та надати дозвіл на виконання часткового остаточного арбітражного рішення

від 14 грудня 2022 року, винесеного в арбітражному провадженні Лондонського міжнародного арбітражного суду (далі - ЛМАС) N 215018 зі змінами, внесеними

додатком від 07 лютого 2023 року в частині, що стосується стягнення сум із ОСОБА_6, зазначених в резолютивній частині арбітражного рішення, та видати виконавчі листи.

2. Заява обґрунтована тим, що заявники виступали позивачами у арбітражному провадженні N 215018 у спорі за позовом, об'єднаною заявою про арбітраж від 18 січня 2021 року, компаній CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.] та Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] до компанії Francoso Corporation Limited [Франкосо Корпорейшн Лімітед], ОСОБА_6, компанії T.V. Fruit Polska SP. Z o.o. S.K.A. та компанії

T.V. Fruit Polska SP. Z o.o. S.K.A про стягнення заборгованості.

3. 14 грудня 2022 року арбітражним трибуналом, у складі: пані Тетяни Нестерчук, пана Дрю Холінера (Drew Holiner) та пана Девіда Оуена, королівського адвоката (David Owen QC) (далі - арбітражний трибунал), за Регламентом ЛМАС 2020 року винесено часткове остаточне арбітражне рішення. 07 лютого 2023 року за клопотанням заявників арбітражним трибуналом винесено додаток до часткового остаточного арбітражного рішення від 14 грудня 2022 року, яким внесено ряд виправлень до тексту часткового остаточного арбітражного рішення та який є обов'язковою складовою рішення.

4. Спір був переданий на розгляд і остаточно вирішений арбітражним трибуналом ЛМАС у повній відповідності з арбітражними угодами. Зазначене арбітражне рішення набрало законної сили, є остаточним та обов'язковим для сторін, підлягає негайному виконанню.

5. Заявники просили визнати і надати дозвіл на виконання арбітражного рішення в частині, що стосується стягнення сум, зазначених в резолютивній частині арбітражного рішення, із ОСОБА_6, який є громадянином України і проживає та зареєстрований, як фізична особа-підприємець, на території України.

6. Посилаючись на викладене і те, що арбітражне рішення в добровільному порядку не виконане, наразі жодних сум не було стягнуто в примусовому порядку ні з ОСОБА_6, ні з інших відповідачів у арбітражній справі, заявники просили задовольнити подану заяву.

Короткий зміст оскарженого судового рішення

7. Ухвалою Київського апеляційного суду від 19 лютого 2024 року заяву CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.], Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] задоволено.

8. Визнано і надано дозвіл на виконання на території України часткового остаточного арбітражного рішення ЛМАС від 14 грудня 2022 року в арбітражному провадженні N 215018 (зі змінами, внесеними додатком

від 07 лютого 2023 року), винесеного арбітражним трибуналом, в частині, що стосується ОСОБА_6 на користь CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.] та Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.].

9. Визнано і надано дозвіл на виконання на території України часткового остаточного арбітражного рішення ЛМАС від 14 грудня 2022 року (зі змінами, внесеними додатком від 07 лютого 2023 року) в арбітражному провадженні

№ 215018 в частині, що стосується ОСОБА_6, другого відповідача, яким у пункті 821 (а) часткового остаточного арбітражного рішення постановлено, що:

"а) Постановляємо, що (i) кожен Відповідач несе повну самостійну відповідальність за загальну суму непогашеної заборгованості, що включає відсотки за прострочення, що підлягає сплаті за Договорами відступлення та сплата якої гарантована відповідно до Гарантій за Договорами відступлення, і (ii) Перший Відповідач несе повну самостійну відповідальність за загальну суму непогашеної заборгованості, що включає відсотки та відсотки за прострочення, що підлягає сплаті згідно з ФПСІДЗ, і (iii) Другий Відповідач несе повну самостійну відповідальність, а Третій і Четвертий Відповідачі несуть солідарну відповідальність за загальну суму непогашеної заборгованості, що включає відсотки та відсотки за прострочення, що підлягає сплаті згідно з ФПСІДЗ та сплата якої гарантована відповідно до Гарантій ФПСІДЗ".

10. Визнано і надано дозвіл на виконання на території України часткового остаточного арбітражного рішення ЛМАС від 14 грудня 2022 року (зі змінами, внесеними додатком від 07 лютого 2023 року) в арбітражному провадженні

№ 215018 в частині стягнення з ОСОБА_6, другого відповідача, на користь CFSIT, Inc., [КФСІТ, Інк.] сум, зазначених у пункті 821 (с) часткового остаточного арбітражного рішення:

- непогашеної заборгованості в розмірі 41 726 871,25 доларів США, гарантованої кожним відповідачем згідно з гарантіями за договором відступлення 4, гарантіями за договором відступлення 6 і гарантіями за договором відступлення 8;

- відсотків за прострочення за період з дати, визначеної для погашення кожного платежу, до 25 вересня 2022 року включно у розмірі 14 262 650,28 доларів США;

- відсотків за прострочення на суму, зазначену вище, тобто 41 726 871,25 доларів США, з 26 вересня 2022 року до дати платежу за ставкою 11 % річних;

- з урахуванням того, що CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.] не має права на стягнення відповідно до цього пункту будь-якої суми, яка в сукупності перевищує суми, зазначені вище у цьому пункті.

11. Визнано і надано дозвіл на виконання на території України часткового остаточного арбітражного рішення ЛМАС від 14 грудня 2022 року (зі змінами, внесеними додатком від 07 лютого 2023 року) в арбітражному провадженні № 215018 в частині стягнення з ОСОБА_6, другого відповідача, на користь Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіс Інтернешнл, Інк.] сум, зазначених в пункті 821 (b) часткового остаточного арбітражного рішення:

- непогашеної заборгованості в розмірі 26 095 740 доларів США, гарантованої кожним відповідачем згідно з гарантіями за договором відступлення 5, гарантіями за договором відступлення 7 і гарантіями за договором відступлення 9;

- відсотків за прострочення за період з дати, визначеної для погашення кожного платежу, до 25 вересня 2022 року включно у розмірі 8 919 777,64 доларів США;

- відсотків за прострочення на суму, зазначену вище, тобто 26 095 740 доларів США, з 26 вересня 2022 року до дати платежу за ставкою 11 % річних;

- з урахуванням того, що Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] не має права на стягнення відповідно до цього пункту будь-якої суми, яка в сукупності перевищує суми, зазначені вище у цьому пункті.

12. Визнано і надано дозвіл на виконання на території України часткового остаточного арбітражного рішення ЛМАС від 14 грудня 2022 року (зі змінами, внесеними додатком від 07 лютого 2023 року) в арбітражному провадженні

N 215018 в частині стягнення з ОСОБА_6, другого відповідача, на користь Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] сум, зазначених в пункті 821 (d) часткового остаточного арбітражного рішення:

- непогашеної заборгованості в розмірі 25 901 647,56 доларів США, що підлягає сплаті за ФПСІДЗ, сплата якої була гарантована відповідно до гарантій ФПСІДЗ;

- відсотків за прострочення з 29 січня 2020 року до 25 вересня 2022 року включно в розмірі 7 133 772,85 доларів США;

- відсотків за прострочення на суму, зазначену вище, тобто

25 901 647,56 доларів США, з 26 вересня 2022 року до дати платежу за ставкою 12 % річних;

- з урахуванням того, що Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] не має права на стягнення відповідно до цього пункту будь-якої суми, яка в сукупності перевищує суми, зазначені вище у цьому пункті.

13. Видано відповідні виконавчі листи на примусове виконання на території України часткового остаточного арбітражного рішення ЛМАС від 14 грудня 2022 року (зі змінами, внесеними додатком від 07 лютого 2023 року) в арбітражному провадженні N 215018 в частині стягнення з ОСОБА_6.

14. Стягнуто в рівних частках з ОСОБА_6 на користь на користь CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.] та Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] 1 342 грн сплаченого судового збору, тобто по 671 грн на користь кожного.

15. Суд першої інстанції, задовольняючи заяву CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.], Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.], виходив з того, що арбітражна процедура відповідала арбітражним угодам сторін, а ЛМАС був належним чином уповноважений сторонами адмініструвати розгляд спору в арбітражному провадженні № 215018 згідно з арбітражними угодами, сторони були належним чином повідомлені про арбітражний розгляд, рішення міжнародного арбітражного суду набрало законної сили, є обов'язковим для сторін, підлягає виконанню та не порушує публічний порядок України.

16. Підстав для відмови у визнанні і наданні дозволу на виконання рішення міжнародного арбітражу судом першої інстанції не встановлено.

Короткий зміст вимог апеляційної скарги

17. В апеляційні скарзі представник ОСОБА_6 – адвокат Діденко А.О. просить ухвалу Київського апеляційного суду від 19 лютого

2024 року скасувати та ухвалити нове судове рішення, яким відмовити у задоволенні заяви про визнання і надання дозволу часткового остаточного арбітражного рішення від 14 грудня 2022 року, винесеного в арбітражному провадженні ЛМАС N 215018 зі змінами, внесеними додатком від 07 лютого 2023 року.

Надходження апеляційної скарги до Верховного Суду

18. 19 березня 2024 року представник ОСОБА_6 - адвокат Діденко А.О. подав апеляційну скаргу на ухвалу Київського апеляційного суду від 19 лютого 2024 року.

19. Ухвалою Верховного Суду від 27 березня 2024 року відкрито апеляційне провадження у справі N 824/131/23 за апеляційною скаргою ОСОБА_6, в інтересах якого діє адвокат Діденко А.О., на ухвалу Київського апеляційного суду від 19 лютого 2024 року.

20. Ухвалою Верховного Суду від 18 квітня 2024 року закінчено підготовчі дії та призначено справу до розгляду у відкритому судовому засіданні.

Доводи особи, яка подала апеляційну скаргу

21. Апеляційна скарга ОСОБА_6 мотивована тим, що суд першої інстанції не звернув уваги, що станом на дату подання заяви він не мав зареєстрованого місця проживання на території України, при цьому суд безпідставно послався на відповідні адреси, які зазначались у різних процесуальних документах під час розгляду арбітражної справи у період із жовтня 2018 року по квітень 2023 року та вже втратили свою актуальність.

22. Майна на території України не має, договір оренди земельної ділянки у м. Львові припинений у 2018 році. Скасування реєстрації його місця проживання відбулось на вимогу власника майна, що спростовує посилання на умисність дій ОСОБА_6. Місце здійснення підприємницької діяльності не можна вважати місцем проживання/перебування фізичної особи, більш того відповідна підприємницька діяльність фактично не здійснюється.

23. Зауважує, що заявники в арбітражному процесі доводили факт наявності тісного правового зв'язку ОСОБА_6 з Республікою Польща, а не з Україною (пункт 552 арбітражного рішення).

24. Вказує на порушення публічного порядку України, а саме:

- ЛМАС не забезпечив процесуальної рівності позивачів та відповідачів, а ОСОБА_6 був позбавлений можливості представляти свою позицію в умовах, несуттєво гірших за умови позивачів;

- укладені договори гарантії за змістом українського законодавства є договорами, що пов'язанні із наданням фінансових послуг, та їх укладення дозволено виключно спеціальним суб'єктам - суб'єктам господарювання, що мають ліцензію на надання фінансових послуг (стаття 560 ЦК України, стаття 29 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії").

25. Вважає, що суд першої інстанції належним чином не надав оцінки запереченням ОСОБА_6 щодо задоволення заяви про визнання та надання дозволу на виконання міжнародного арбітражного рішення, зокрема стосовно можливої

упередженості арбітрів з огляду на їх тісний зв'язок зі структурами росії, а також з огляду на правовідносини ОСОБА_6 з посадовими особами з російського офісу Cargill.

Доводи особи, яка подала відзив на апеляційну скаргу

26. У квітні 2024 року представник CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.], Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] - адвокат Перепелинська О.С. подала до Верховного Суду відзив на апеляційну скаргу ОСОБА_6, в якому просить апеляційну скаргу залишити без задоволення, а оскаржуване судове рішення залишити без змін.

27. Зауважує, що суд першої інстанції обґрунтовано дійшов до висновку щодо підсудності поданої заяви Київському апеляційному суду. Вважає, що боржник намагається уникнути примусового виконання арбітражного рішення, під час ухвалення якого арбітражним судом було у повній мірі дотримано право боржника на захист та представлення своєї позиції. Нездійснення першим відповідачем в арбітражному процесі власного захисту не вплинуло на захист ОСОБА_6 своїх прав. ОСОБА_6 мав реальну можливість отримати правову допомогу та залучити до свого представництва кваліфікованих юристів з англійського права, як іноземних, так і українських. Наголошує, що вимоги боржника надавати оцінку договорам гарантії на їх відповідність положенням права України є втручанням в суть арбітражного рішення, що є неприпустимим на стадії визнання та надання дозволу на виконання арбітражного рішення. Доводи боржника про можливу упередженість арбітрів є припущеннями. Оскаржувана ухвала суду першої інстанції є належним чином обґрунтованою.

Фактичні обставини справи

28. Заявники виступали позивачами у арбітражному провадженні

N 215018 у спорі за позовом, об'єднаною заявою про арбітраж від 18 січня 2021 року, компаній CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.] та Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] до компанії Francoso Corporation Limited [Франкосо Корпорейшн Лімітед] (перший відповідач), пана ОСОБА_6 (другий відповідач), компанії T.V. Fruit Polska SP.Z o.o. S.K.A. (третій відповідач) та компанії ТВ Fruit Polska SP. Z o.o. S.K.A. (четвертий відповідач).

29. 14 грудня 2022 року арбітражним трибуналом, у складі пані Тетяни Нестерчук, пана Дрю Холінера (Drew Holiner) та пана Девіда Оуена, королівського адвоката (David Owen QC), за Регламентом ЛМАС 2020 року ухвалено часткове остаточне арбітражне рішення.

30. 07 лютого 2023 року за клопотанням заявників арбітражним трибуналом винесено додаток до часткового остаточного арбітражного рішення від 14 грудня 2022 року, яким внесено ряд виправлень до тексту часткового остаточного арбітражного рішення.

31. Відповідно до статті 27.5 Регламенту ЛМАС, додаток від 07 лютого

2023 року до часткового остаточного арбітражного рішення від 14 грудня 2022 року є невід'ємною частиною часткового остаточного арбітражного рішення.

32. Заборгованість боржника перед заявниками виникла в результаті невиконання боржником своїх зобов'язань згідно з договорами, які зазначені в пунктах 20-27 арбітражного рішення.

33. В пункті 821 (а) резолютивної частини арбітражним рішенням встановлено відповідальність відповідачів, включаючи другого відповідача - ОСОБА_6 (боржника), наступним чином, що передбачає, що боржник самостійно несе повну відповідальність за гарантіями за договорами відступлення боржника та за гарантією ФПСІДЗ боржника:

"а) Постановляємо, що (i) кожен Відповідач несе повну самостійну відповідальність за загальну суму непогашеної заборгованості, що включає відсотки за прострочення, що підлягає сплаті за Договорами відступлення та сплата якої гарантована відповідно до Гарантій за Договорами відступлення, і (ii) Перший Відповідач несе повну самостійну відповідальність за загальну суму непогашеної заборгованості, що включає відсотки та відсотки за прострочення, що підлягає сплаті згідно з ФПСІДЗ, і (iii) Другий Відповідач несе повну самостійну відповідальність, а Третій і Четвертий Відповідачі несуть солідарну відповідальність за загальну суму непогашеної заборгованості, що включає відсотки та відсотки за прострочення, що підлягає сплаті згідно з ФПСІДЗ та сплата якої гарантована відповідно до Гарантій ФПСІДЗ".

34. В пункті 821 (с) резолютивної частини арбітражним рішенням з ОСОБА_6 (боржника та другого відповідача) стягнуто на користь першого заявника (першого позивача) (CFSIT, Inc., скорочене найменування - CFSIT) наступні суми:

- непогашену заборгованість в розмірі 41 726 871,25 доларів США, гарантовану кожним відповідачем, і зокрема, ОСОБА_6 (боржником, другим відповідачем), згідно з гарантіями за договором відступлення 4, гарантіями за договором відступлення 6 і гарантіями за договором відступлення 8;

- відсотки за прострочення за період з дати, визначеної для погашення кожного платежу, до 25 вересня 2022 року включно у розмірі 14 262 650,28 доларів США;

- відсотки за прострочення на суму, зазначену в підпункті у цьому пункті вище (41 726 871,25 доларів США), з 26 вересня 2022 року до дати платежу за ставкою 11 % річних;

- з урахуванням того, що CFSIT (перший заявник) не має права на стягнення відповідно до пункту 821 (с) арбітражного рішення будь-якої суми, яка в сукупності перевищує суми, зазначені в цьому пункті вище.

35. Наказ про стягнення з боржника сум, зазначених вище, передбачено в пункті 821 (с) резолютивної частини арбітражного рішення наступним чином:

"с) Наказуємо стягнути з кожного Відповідача на користь CFSIT: (i) непогашену заборгованість в розмірі 41 726 871,25 доларів США, гарантовану кожним Відповідачем згідно з Гарантіями за Договором відступлення 4, Гарантіями за Договором відступлення 6 і Гарантіями за Договором відступлення 8; (ii) відсотки за прострочення за період з дати, визначеної для погашення кожного платежу, до 25 вересня 2022 року включно в розмірі 14 262 650,28 доларів США та (iii) відсотки за прострочення на суму, зазначену в підпункті (i) вище, з 26 вересня 2022 року до дати платежу за ставкою 11 % річних; з урахуванням того, що CFSIT не має права на стягнення відповідно до цього пункту будь-якої суми, яка в сукупності перевищує суми, зазначені в підпунктах (i)- (iii) вище".

36. Додатково в пункті 821 (b) резолютивної частини арбітражного рішення з ОСОБА_6 (боржника) стягнуто на користь другого заявника (другого позивача) (Cargill Financial Services International, Inc., скорочене найменування - CFSI) наступні суми:

- непогашену заборгованість в розмірі 26 095 740 доларів США, гарантовану кожним відповідачем, і зокрема ОСОБА_6 (боржником, другим відповідачем), згідно з гарантіями за договором відступлення 5, гарантіями за договором відступлення 7 і гарантіями за договором відступлення 9;

- відсотки за прострочення за період з дати, визначеної для погашення кожного платежу, до 25 вересня 2022 року включно у розмірі 8 919 777,64 доларів США;

- відсотки за прострочення на суму 26 095 740 доларів США з 26 вересня 2022 року до дати платежу за ставкою 11 % річних.

- з урахуванням того, що CFSI (другий заявник) не має права на стягнення відповідно до п. 821 (b) арбітражного рішення будь-якої суми, яка в сукупності перевищує суми, зазначені вище.

37. Наказ про стягнення з боржника сум, зазначених вище передбачено в пункті 821 (b) резолютивної частини арбітражного рішення наступним чином:

"b) Наказуємо стягнути з кожного Відповідача на користь CFSI:

(i) непогашену заборгованість в розмірі 26 095 740 доларів США, гарантовану кожним Відповідачем згідно з Гарантіями за Договором відступлення 5, Гарантіями за Договором відступлення 7 і Гарантіями за Договором відступлення 9; (ii) відсотки за прострочення за період з дати, визначеної для погашення кожного платежу, до 25 вересня 2022 року включно у розмірі 8 919 777,64 доларів США, і (iii) відсотки за прострочення на суму, зазначену в підпункті (i) вище, з 26 вересня 2022 року до дати платежу за ставкою 11 % річних; з урахуванням того, що CFSI не має права на стягнення відповідно до цього пункту будь-якої суми, яка в сукупності перевищує суми, зазначені в підпунктах (i)- (iii) вище".

38. В пункті 821 (d) резолютивної частини арбітражного рішення з ОСОБА_6 (боржника) стягнуто на користь другого заявника (другого позивача) (Cargill Financial Services International, Inc., скорочене

найменування - CFSI) наступні суми:

- непогашену заборгованість в розмірі 25 901 647,56 доларів США, що підлягає сплаті за ФПСІДЗ, сплата якої була гарантована боржником відповідно до гарантії ФПСІДЗ боржника;

- відсотки за прострочення з 29 січня 2020 року до 25 вересня 2022 року включно в розмірі 7 133 772,85 доларів США;

- відсотки за прострочення на суму 25 901 647,56 доларів США за період з 26 вересня 2022 року до дати платежу за ставкою 12 % річних;

- з урахуванням того, що CFSI (другий заявник) не має права на стягнення відповідно до пункту 821 (d) арбітражного рішення будь-якої суми, яка в сукупності перевищує суми, зазначені вище.

39. Наказ про стягнення з боржника сум, зазначених вище, передбачено в пункті 821 (d) резолютивної частини арбітражного рішення наступним чином:

"d) Наказуємо стягнути з кожного Відповідача (з Першого Відповідача як боржника за ФПСІДЗ, а також з Другого, Третього і Четвертого Відповідачів як боржників згідно з Гарантіями ФПСІДЗ) на користь CFSI: (i) непогашену заборгованість в розмірі 25 901 647,56 доларів США, що підлягає сплаті за ФПСІДЗ, сплата якої була гарантована відповідно до Гарантій ФПСІДЗ;

(ii) відсотки за прострочення з 29 січня 2020 року до 25 вересня 2022 року включно в розмірі 7 133 772,85 доларів США та (iii) відсотки за прострочення на суму, зазначену в підпункті (i) вище, з 26 вересня 2022 року до дати платежу за ставкою 12 % річних; з урахуванням того, що CFSI не має права на стягнення відповідно до цього пункту будь-якої суми, яка в сукупності перевищує суми, зазначені в підпунктах (i)- (iii) вище".

40. Пунктом 814 (d) резолютивної частини арбітражного рішення передбачено: "Останнім питанням, Арбітражний трибунал зазначає, що відповідно до Гарантій за Договорами відступлення, ФПСІДЗ та Гарантій за ФПСІДЗ Відповідачі несуть відповідальність за несплату одних і тих же непогашених боргів та відсотків або як первісні боржники, або як співгаранти. Таким чином, хоча за більшістю Договорів Відповідачі несуть повну самостійну відповідальність, Арбітражний трибунал з метою уникнення сумнівів вважає за доцільне уточнити, що Позивачі не матимуть права на стягнення будь-якої суми, яка в загальному розмірі перевищуватиме присуджену суму непогашеної заборгованості та відсотків, про що зазначено в резолютивній частині Арбітражного рішення".

41. З арбітражних угод вбачається, що сторони домовились передати будь-які спори, що виникають із або у зв'язку із гарантіями за договорами відступлення боржника та гарантією ФПСІДЗ боржника на розгляд і остаточне вирішення виключно шляхом арбітражу відповідно до Регламенту ЛМАС.

42. Склад арбітражного трибуналу, на розгляд якого було передано спір в арбітражному провадженні N 215018, відповідав арбітражним угодам сторін і мав компетенцію розглядати спір між заявниками та боржником.

43. Суд ЛМАС повідомив сторін, зокрема ОСОБА_6, про призначення арбітражного трибуналу, у складі трьох арбітрів, шляхом направлення електронного листа ЛМАС від 27 травня 2021 року

(з вкладенням відповідного листа-повідомлення ЛМАС про призначення арбітражного трибуналу), у тому числі, на погоджені боржником адреси електронної пошти.

44. В арбітражному провадженні боржник оспорював компетенцію арбітражного трибуналу в порядку статті 23 (3) Регламенту ЛМАС на підставах, викладених в пунктах 253-265 арбітражного рішення.

45. Відповідно до статті 23 (1) Регламенту ЛМАС арбітражний трибунал може сам прийняти постанову про свою компетенцію, в тому числі стосовно будь-яких заперечень щодо наявності, чинності, дійсності, виконуваності та обсягу арбітражної угоди.

46. Арбітражний трибунал на основі своїх повноважень та з урахуванням детального аналізу подань сторін та експертних свідчень (звіту) прийняв рішення, що заперечення боржника щодо компетенції арбітражного трибуналу є необґрунтованими та такими, що не підлягають задоволенню, та підтвердив свою компетенцію на розгляд спору в арбітражному провадженні N 215018 відповідно до арбітражних угод

47. ОСОБА_6 брав активну участь в арбітражному провадженні N 215018, надавав пояснення в арбітражному провадженні, подавав заяви по суті спору та інші процесуальні звернення.

48. Судом за місцем винесення арбітражного рішення у справі щодо оскарження арбітражного рішення на підставі статті 68 Закону Англії про арбітраж було розглянуто та відмовлено у задоволенні позовної заяви ОСОБА_6, зокрема, щодо скасування арбітражного рішення.

49. ОСОБА_6 є громадянином України та станом на 24 жовтня 2018 року мав зареєстроване місце проживання на території України за адресою:

АДРЕСА_1.

50. За відомостями Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, ОСОБА_6 зареєстрований як фізична-особа-підприємець за адресою: АДРЕСА_2.

51. Зазначена адреса, а саме:

АДРЕСА_2, підтверджена ОСОБА_6 як його податкова адреса та місце його реєстрації в його третій заяві свідка, підписаній ОСОБА_6 04 квітня 2023 року та поданій до Високого суду правосуддя (Високого суду справедливості) Англії у справі N CL-2023-000003, пов'язаній з арбітражним рішенням, за визнанням та наданням дозволу щодо якого звертаються заявники. В своїх письмових поданнях в рамках арбітражного провадження боржник заявляв, що він є громадянином України, який проживає та знаходиться в Україні, має на території України банківські рахунки. Відповідно до арбітражного рішення, контактними даними боржника зазначено наступну адресу ведення комерційної діяльності боржника:

АДРЕСА_1.

52. Боржник мав право оренди земельної ділянки у Львівській обл., яке припинено 28 листопада 2023 року, тобто після подання розглядуваної заяви у вересні 2023 року.

53. 08 квітня 2024 року в Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань внесено запис про припинення підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця ОСОБА_6.

Пояснення представників сторін у судовому засіданні

54. Представники ОСОБА_6 - адвокати Діденко А.О.,

Слюсар В.В., Хорунжий Ю.А. у судовому засіданні повністю підтримали доводи апеляційної скарги та просили скасувати оскаржувану ухвалу Київського апеляційного суду від 19 лютого 2024 року.

55. Наполягали на тому, що: Київський апеляційний суд не мав компетенції для розгляду заяви про визнання і надання дозволу на виконання арбітражного рішення; визнання та виконання арбітражного рішення буде суперечити публічному порядку України, оскільки воно ухвалене з порушенням принципів диспозитивності, змагальності та права ОСОБА_6 на захист.

56. Крім того, звертали увагу на те, що укладені між сторонами договори гарантії є договорами про надання фінансових послуг, укладення яких фізичними особами в Україні заборонено, а визнання та надання дозволу на виконання арбітражного рішення призведе до можливості обходу законодавства України в цій сфері.

57. ОСОБА_6 у судове засідання до Верховного Суду не з'явився, заяв про відкладення судового засідання не подавав.

58. Представники заявників CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.], Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіс Інтернешнл, Інк.] - адвокати Козирєва А.К., Перепелинська О.С. повністю підтримали доводи відзиву на апеляційну скаргу та просили оскаржувану ухвалу Київського апеляційного суду від 19 лютого 2024 року залишити без змін.

59. Наполягали на тому, що Київський апеляційний суд мав компетенцію для розгляду заяви про визнання і надання дозволу на виконання арбітражного рішення, оскільки ОСОБА_6 є громадянином України, проживає в Україні, має майно на території України та до 08 квітня 2024 року був зареєстрований в Україні, як фізична-особа підприємець.

60. Вважали, що ЛМАС забезпечив баланс прав сторін та можливість ОСОБА_6 реалізувати право на представлення своєї позиції, чим він і скористався.

61. Вважали помилковими доводи апеляційної скарги про те, що визнання і надання дозволу на виконання арбітражного рішення суперечитиме публічному порядку України.

62. Звертали увагу, що ОСОБА_6 добровільно уклав договори гарантії за англійським правом, зобов'язання за якими не виконані. Визнання і надання дозволу на виконання арбітражного рішення про стягнення коштів із ОСОБА_6 не свідчить про надання ним фінансових послуг на території України.

Мотиви, з яких виходить Верховний Суд, та застосовані норми права

63. Частиною другою статті 24, частиною другою статті 351 ЦПК України передбачено, що Верховний Суд переглядає в апеляційному порядку судові рішення апеляційних судів, ухвалені ними як судами першої інстанції.

64. Заслухавши доповідь судді-доповідача, пояснення представників сторін, з'ясувавши обставини справи та здійснивши їх перевірку доказами, колегія суддів дійшла висновку про залишення апеляційної скарги без задоволення.

65. Відповідно до частини першої, третьої статті 368 ЦПК України справа розглядається судом апеляційної інстанції за правилами, встановленими для розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження, з особливостями, встановленими цією главою. Розгляд справ у суді апеляційної інстанції здійснюється в судовому засіданні з повідомленням учасників справи, крім випадків, передбачених статтею 369 цього Кодексу.

66. Відповідно до частини першої статті 367 ЦПК України суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними в ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги.

67. Відповідно до частин першої, другої, п'ятої статті 263 ЦПК України судове рішення повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим. Законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм матеріального права із дотриманням норм процесуального права. Обґрунтованим є рішення, ухвалене на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні.

68. Згідно зі статтею V Конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 року (далі - Нью-Йоркська конвенція):

У визнанні та приведенні до виконання арбітражного рішення може бути відмовлено на прохання тої сторони, проти якої воно постановлене, тільки якщо ця сторона надасть компетентній владі за місцем, де запитується визнання та приведення до виконання, докази того що:

a. сторони в арбітражній угоді, зазначені в статті II, були за застосованим до них законом у будь-якій мірі недієздатними, або ця угода є недійсною згідно із законом, якому сторони цю угоду підпорядкували, а за відсутності такої вказівки, за законом країни, де рішення було винесене, або;

b. сторона, проти якої винесене рішення, не була належним чином повідомленою про призначення арбітра або про арбітражний розгляд чи з інших причин не могла надати свої пояснення, або;

c. зазначена ухвала винесена щодо спору, не передбаченого або такого, що не підпадає під умови арбітражної угоди або арбітражного застереження в договорі, або містить постанови з питань, що виходять за межі арбітражної угоди або арбітражного застереження в договорі, з тим, проте, що якщо постанови з питань, що охоплюються арбітражною угодою або застереженням, можуть бути відокремлені від тих, які не охоплюються такою угодою або застереженням, то та частина арбітражного рішення, яка містить постанову з питань, що охоплюються арбітражною угодою або арбітражним застереженням у договорі, може бути визнана та приведена до виконання, або;

d. склад арбітражного органу або арбітражний процес не відповідали угоді сторін або, за відсутності такого, не відповідали закону тієї країни, де мав місце арбітраж, або;

e. рішення ще не стало остаточним для сторін або було скасоване чи призупинене виконанням компетентною владою країни, де воно було винесене, або країни, закон якої застосовується, або;

У визнанні та виконанні арбітражного рішення може бути відмовлено, якщо компетентна влада країни, в якій запитується визнання та приведення до виконання, виявить, що:

a) об'єкт спору не може бути предметом арбітражного спору відповідно до закону цієї країни, або;

b) визнання та виконання цього рішення, суперечить публічному порядку країни, де запитується визнання та виконання арбітражного рішення.

69. Відповідно до статті 478 ЦПК України суд відмовляє у визнанні і наданні дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, якщо:

1) на прохання сторони, проти якої воно спрямоване, якщо ця сторона подасть суду доказ того, що: а) одна із сторін в арбітражній угоді була якоюсь мірою недієздатною; або ця угода є недійсною за законом, якому сторони цю угоду підпорядкували, а в разі відсутності такої вказівки, - за законом держави, де рішення було винесено; або б) сторону, проти якої винесено рішення, не було належним чином сповіщено про призначення арбітра чи про арбітражний розгляд або з інших поважних причин вона не могла подати свої пояснення; або в) рішення винесено щодо спору, не передбаченого арбітражною угодою, або такого, що не підпадає під її умови, або містить постанови з питань, що виходять за межі арбітражної угоди; проте якщо постанови з питань, охоплених арбітражною угодою, можуть бути відокремлені від тих, які не охоплюються такою угодою, то та частина арбітражного рішення, яка містить постанови з питань, що охоплені арбітражною угодою, може бути визнана і виконана; або

г) склад міжнародного комерційного арбітражу або арбітражна процедура не відповідали угоді між сторонами або, за відсутності такої, не відповідали закону тієї держави, де мав місце арбітраж; або г) рішення ще не стало обов'язковим для сторін, або було скасовано, або його виконання зупинено судом держави, в якій або згідно із законом якої воно було прийнято; або

2) якщо суд визнає, що: а) відповідно до закону спір, з огляду на його предмет, не може бути переданий на вирішення міжнародного комерційного арбітражу; або б) визнання та виконання цього арбітражного рішення суперечить публічному порядку України.

70. У розглядуваній справі встановлено, що арбітражна процедура відповідала арбітражним угодам сторін, а ЛМАС був належним чином уповноважений сторонами адмініструвати розгляд спору в арбітражному провадженні N 215018 згідно з арбітражними угодами, сторони були належним чином повідомлені про арбітражний розгляд, рішення міжнародного арбітражного суду набрало законної сили, є остаточним для сторін та підлягає виконанню, заявники дотримались визначеного частиною третьою статті 475 ЦПК України строку на подання заяви про визнання та надання дозволу на виконання вказаного рішення, до заяви заявниками долучено документи, передбачені частиною четвертою статті 476 ЦПК України.

71. Отже, при зверненні до суду із заявою про надання дозволу на виконання часткового остаточного арбітражного рішення від 14 грудня 2022 року, винесеного в арбітражному провадженні ЛМАС N 215018 зі змінами, внесеними додатком від 07 лютого 2023 року, заявниками дотримано вимог процесуального закону України.

72. Оскільки під час розгляду справи не встановлено підстав, передбачених статтею 478 ЦПК України, для відмови у наданні дозволу на виконання рішення міжнародного арбітражу, колегія суддів погоджується з висновком Київського апеляційного суду щодо задоволення заяви CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.], Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.].

73. Доводи ОСОБА_6 висновків суду першої інстанції не спростовують.

74. Суд першої інстанції обґрунтовано виходив з підсудності національному суду України розглядуваної заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного арбітражу.

75. Відповідно до частин першої та другої статті 475 ЦПК України питання визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу розглядається судом за заявою стягувача відповідно до цієї глави, якщо боржник має місце проживання (перебування) або місцезнаходження на території України. Якщо боржник не має місця проживання (перебування) або місцезнаходження на території України, або його місце проживання (перебування) чи місцезнаходження невідоме, питання про надання дозволу на примусове виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу розглядається судом, якщо на території України знаходиться майно боржника.

76. Відповідно до частини першої статті 29 ЦК України місцем проживання фізичної особи є житло, в якому вона проживає постійно або тимчасово.

77. За змістом частини першої статті 190 ЦК України майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки.

78. У постанові від 18 травня 2023 року у справі N 824/97/22 Верховний Суд вказав, що визначені статтею 475 ЦПК України правила підсудності національному суду України заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу є втіленням принципу достатнього зв'язку держави, суд якої видає дозвіл на визнання і примусове виконання арбітражного рішення, із особою боржника.

79. ОСОБА_6 є громадянином України, проживає на території України, до 08 квітня 2024 року був зареєстрований в Україні, як фізична особа-підприємець.

80. З огляду на положення частин другої, шостої статті 29 ЦК України ОСОБА_6 самостійно обирає собі місце проживання (за винятком обмежень, які встановлюються законом), однак до компетенції та обов'язків CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.], Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіс Інтернешнл, Інк.] не належить фіксація та/або пошук всіх місць проживання ОСОБА_6 в Україні.

81. Заперечуючи компетенцію національних судів України, ні

ОСОБА_6, ні його представники не повідомили коли боржник припинив проживати в Україні.

82. Сукупність обставин встановлених у розглядуваній справі дозволяє дійти висновку про достатній зв'язок боржника із державою Україна та наявності компетенції у національних судів України щодо вирішення заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

83. Також Верховним Судом не встановлено, що визнання і виконання арбітражного рішення порушить публічний порядок України.

84. Публічний порядок будь-якої країни включає фундаментальні принципи і засади правосуддя, моралі, які держава бажає захистити навіть тоді, коли це не має прямого стосунку до самої держави; правила, які забезпечують фундаментальні політичні, соціальні та економічні інтереси держави (правила про публічний порядок); обов'язок

держави з дотримання своїх зобов'язань перед іншими державами та міжнародними організаціями. Це ті незмінні принципи, які виражають стабільність міжнародної системи, у тому числі суверенітет держави, невтручання у внутрішні справи держав, забезпечення територіальної цілісності тощо.

85. Застереження про порушення публічного порядку як підстава для скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу є механізмом, який закріплює пріоритет державних інтересів над приватними, охороняє суспільні відносини від негативних впливів на них. Тобто правова концепція публічного порядку існує для того, щоб захистити державу від іноземних арбітражних рішень, які порушують діючі в державі фундаментальні принципи справедливості і правосуддя. Ці положення покликані встановити правовий бар'єр на шляху рішень, ухвалених всупереч фундаментальним процесуальним і матеріально-правовим принципам, на яких тримається публічний порядок.

86. ОСОБА_6 обґрунтовує порушення публічного порядку України таким:

- ЛМАС не забезпечив процесуальної рівності позивачів та відповідачів, а ОСОБА_6 був позбавлений можливості представляти свою позицію в умовах, не суттєво гірших за умови позивачів;

- укладені договори гарантії за змістом українського законодавства є договорами, що пов'язані із наданням фінансових послуг, та їх укладення дозволено виключно спеціальним суб'єктам - суб'єктам господарювання, що мають ліцензію на надання фінансових послуг (стаття 560 ЦК України, стаття 29 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії").

87. Відхиляючи вказані доводи, колегія суддів враховує, що заявниками було ініційовано арбітражне провадження у січні 2021 року (пункт 3 арбітражного рішення), тоді як остаточне рішення було ухвалено у грудні 2022 року.

88. ОСОБА_6 брав активну участь в арбітражному провадженні та мав достатньо часу для надання своїх заперечень проти вимог заявників. Боржником не доведено, що ЛМАС не забезпечив процесуальної рівності сторін.

89. Процесуальна поведінка інших відповідачів не свідчить про нерівність умов захисту, чи суттєве ускладнення для здійснення захисту своїх прав ОСОБА_6, який є окремим, самостійним учасником арбітражного процесу та реалізує свої права на власний розсуд.

90. За зверненням ОСОБА_6 ЛМАС декілька разів продовжував строк для подання заперечень, проте боржник у зв'язку з незгодою із наданим йому часом для підготовки заперечень та неможливістю, за його твердженням, залучити до свого представництва юристів з англійського права через блокування транскордонних валютних платежів із України, повідомив про те, що не буде брати участь в розгляді арбітражного спору.

91. Арбітражний суд надав оцінку таким доводами, зокрема вказавши, що ОСОБА_6 мав можливість отримати правову допомогу та залучити до свого представництва в арбітражному процесі кваліфікованих юристів з англійського права, як до блокування транскордонних валютних платежів із України, так і після цього (пункти 79, 84, 90, 111, 119, 179 арбітражного рішення).

92. Також колегія суддів зауважує, що постановою Кабінету Міністрів України від 07 червня 2022 року N 673, яка набрала законної сили 14 червня 2022 року, внесено зміни

у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 року N 153, якими перелік послуг, робіт, прав інтелектуальної власності, інших немайнових прав, призначених для продажу (оплатної передачі), за операціями з імпорту яких рекомендовано Національному банку забезпечити здійснення переказів доповнено професійними послугами: юридичні, аудиту і податкового консалтингу.

93. Проте 03 серпня 2022 року ОСОБА_6 повідомив арбітражний суд про неможливість у строк до 12 серпня 2022 року залучення іноземних юристів та неможливість доручити захист своїх інтересів іноземним компаніям в Україні, більшість з яких, за його твердженням, співпрацювала із компаніями групи Cargill.

94. 19 серпня 2022 року ОСОБА_6 повідомив арбітражний суд про неможливість залучення іноземних юристів та припинення своєї участі у арбітражному процесі.

95. Отже, ОСОБА_6 на власний розсуд розпорядився своїм правом на захист і, відповідно, самостійно несе ризики настання наслідків, пов'язаних із такими діями.

96. Верховний Суд у постановках від 28 квітня 2022 року в справі N 824/204/21, від 15 вересня 2022 року в справі N 824/213/21 звертав увагу, що особливість застосування категорії публічного порядку на стадії вирішення питання про визнання та виконання арбітражного рішення полягає у тому, що йдеться не про те, що правочин, щодо виконання якого виник спір, суперечить публічному порядку (статті 228 ЦК України), не норма іноземного права, застосована арбітражем при вирішенні спору по суті, суперечить публічному порядку України (стаття 12 Закону України "Про міжнародне приватне право"), а саме визнання і виконання арбітражного рішення, ухваленого за результатами вирішення спору, суперечить публічному порядку.

97. Колегія суддів повністю погоджується із такими висновками та підтримує їх.

98. ОСОБА_6 не доведено, що визнання та надання дозволу на виконання арбітражного рішення щодо стягнення з нього заборгованості на підставі договорів, які за згодою сторін регулюються англійським правом та стосуються приватно-правових відносин, порушить публічний порядок України, зокрема призведе до завдання шкоди суверенітету чи безпеці держави.

99. Обставини, встановлені арбітражним рішенням, не стосуються суспільних, економічних та соціальних основ держави Україна, арбітражне рішення ухвалено у спорі, передбаченому арбітражними угодами щодо сторін спору, як самостійних учасників договірних правовідносин.

100. CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.], Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] є компаніями, що засновані та зареєстровані відповідно до законодавства штату Делавер (США), а в матеріалах справи відсутні відомості про наявність серед їх кінцевих бенефіціарних власників російської федерації чи її громадян.

101. Доводи щодо упередженості арбітрів ЛМАС не підтверджені об'єктивними доказами.

102. Верховний Суд за наслідками апеляційного перегляду, вважає, що Київський апеляційний суд у хвалі від 19 лютого 2024 року дійшов обґрунтованого висновку про задоволення заяви CFSIT, Inc. [КФСІТ, Інк.], Cargill Financial Services International, Inc. [Каргілл Файненшл Сервісіз Інтернешнл, Інк.] про визнання і надання дозволу на виконання часткового остаточного арбітражного рішення від 14 грудня 2022 року,

винесеного в арбітражному провадженні ЛМАС N 215018 зі змінами, внесеними додатком від 07 лютого 2023 року.

103. Безпідставна відмова у визнанні і наданні дозволу на примусове виконання на території України арбітражного рішення призведе до порушення права заявників на майно (присуджені суми грошових коштів, належних до виплати заявникам на підставі остаточного і обов'язкового до виконання арбітражного рішення) у розумінні частини першої статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

104. Згідно зі статтею 375 ЦПК України суд апеляційної інстанції залишає апеляційну скаргу без задоволення, а судові рішення без змін, якщо визнає, що суд першої інстанції ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права.

105. Враховуючи наведене, встановивши відсутність підстав для скасування оскарженого судового рішення, колегія суддів вважає за необхідне апеляційну скаргу на ухвалу Київського апеляційного суду від 19 лютого 2024 року залишити без задоволення, а оскаржуване судові рішення - без змін.

Керуючись статтями 24, 351, 367, 368, 374, 375, 381-384, 478 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ:

1. Апеляційну скаргу ОСОБА_6 залишити без задоволення.
2. Ухвалу Київського апеляційного суду від 19 лютого 2024 року залишити без змін.

Постанова суду набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Судді: В.В. Шипович О.В. Білоконь О.М. Осіян